MŪSŲ PASTOGĖ

XLIV Metai Australian Lithuanian Weekly Registered by Australia Post publication No NBH 0698 Kaina - $1. 23.08.1993 Nr. 34 (2337)

LIETUVA - ŽINIOS IR KOMENTARAI

GYLYS KALTINAMAS TĖVYNĖS IŠDAVIMU

Užsienio reikalų ministrą P. Gylį valstybės išdavimu seime apkaltino Seimo narys R. Ozolas. Taip pat rašydamas „Lietuvos ryte“ rugpjūčio 3 d. apie slaptą Gylio vizitą Maskvoje, Ozolas sako: „Tačiau, kodėl reikėjo slapstytis? Negi todėl, kad susitarimo tekstas, nepaisant pažadų, vis dėl to nutartas „tobulinti“ ir pasirašinėti, t.y. dėl to, kad Lietuvos prezidento pozicija dar kartą pakito, ir, matyt, jau vien todėl nutarta šito per daug nereklamuoti“. Toliau, išdėstęs, kad galima suprasti p. A. Brazausko baimę, Ozolas rašo:

„Baimę ir baiminimąsi suprasti galima, o štai drąsos stygių - vargu, nes Rusija mūsų negali parklupdyti. Tarkim švelniau: Rusija gali mūsų neparklupdyti. Tokia galimybė aiški, jeigu šiame galynėjimesi mes panorėtume labiau pasiremti Vakarų šalių, ypač JAV pagalba. Jų fetišizuoti irgi nedera, mes tai jau seniai supratome. Tačiau užsienio politiką tvarkantys asmenys privalėtų žinoti, kad 1992 m. spalio 5 d. JAV kongrese po karštų diskusijų Amerikos parama Rusijai buvo labai aiškiai susieta su sąlyga - išvesti buvusios SSSR kariuomenės dalinius iš Baltijos valstybių. Jei š. m. spalio 1 d. rusai nebus galutinai susitarę su baltiečiais ar nepasitraukę pagal anksčiau sudarytus susitarimus, neišnaudoti fondai bus įšaldyti. Štai kodėl rusams taip reikia pasirašyti susitarimą su Lietuva: Lietuva B. Jelcinui taps pasiteisinimu prieš JAV kongresą, kai šis spalio mėnesį ims kalbėti apie kreditų teikimo Rusijai sustabdymą dėl nepasirašytų susitarimų su Latvija ir Estija. Su mūsų kaimynėmis Rusija pradėjo ypač brutaliai elgtis būtent po to, kai išryškėjo, kad Baltijoje ji gali laimėti iš spaudimo Lietuvai... Parklupdžiusi Lietuvą ir išlupusi iš jos susitarimą, Rusija įteikia B. Clintonui stiprų kozirį savo kongreso spaudimui: su Latvija ir Estija susitarimai nepasirašyti dėl to, kad jos pažeidinėja teises!“

„Lietuvos ryto“ vedamajame rugpjūčio 6 d. rašoma ta pačia tema:

„Rusijos gynybos ministerija pranešė, kad susidarė sudėtinga situacija, kuri esą trukdanti be sutrikimų išvesti Šiaurės vakarų kariuomenės grupę iš Baltijos valstybių. Tame pačiame pranešime pažymima; kad su Lietuva, dėl pakrovimo komandų siuntimo iki 1993 metų rugpjūčio 31 dienos, siekiant užtikrinti Rusijos kariuomenės išvedimą iš jos teritorijos, sutarta, o štai Estija ir Latvija su tuo nesutinka.

Rusijos diplomatijos sugebėjimai skaldyti ir valdyti žinomi nuo seno. Tačiau šis Rusijos gynybos ministerijos pareiškimas, taip pat jį lydintys kiti diplomatijos žingsniai įdomūs ir kitais aspektais.

Rusijos diplomatija meistriškai naudojasi Lietuvos užsienio reikalų ministro P. Gylio padarytomis klaidomis taip pat šalies Prezidento neryžtingumu ir svyravimais derybose su Rusija, kai mėginama su Rusija bet kuria kaina pasirašyti laisvos prekybos sutartį.

Nereikia būti pranašu, kad pasakytum, jog Maskvos diplomatija šitokia Lietuvos valdžios vidaus situacija netruks meistriškai pasinaudoti. Rusija ir toliau įvairiai gąsdins ir grasins, o Lietuvos valdžios vyrai po kiekvieno pagąsdinimo krūpčios, ir taip pagaliau galima pralaimėti net tai, su kuo Rusija buvo numačiusi sutikti be diplomatinės kovos.“

BALTIC NEWS SERVICE ŽINIOS

Rugpiūčio 13 d. Lietuvoje susitiko Lietuvos ir Latvijos prezidentai. Manoma, kad bus galutinai susitarta dėl trijų Baltijos valstybių vadovų susitikimo rugpjūčio antroje pusėje. Susitiko taip pat ir Lietuvos, Latvijos, Estijos premjerai. Tikimasi, kad šie susitikimai gerokai pagyvins tiek ekonominio, tiek politinio bendradarbiavimo reikalus. Vieningesnė Baltijos šalių politika palengvintų išspręsti problemas su Rusija.

Lietuvos ir Rusijos delegacijos dar vis nesusitarė dėl kariuomenės išvedimo sutarties pasirašymo. Rusija nesutinka į susitarimą įtraukti formuluotės, kuri įtvirtintų, kad Rusijos kariuomenė iš Lietuvos išvedama pagal Rusijos tarptautinius įsipareigojimus. Taip pat reikalaujama išbraukti punktą, kuriame kalbama apie tolimesnes derybas dėl žalos Lietuvai atlyginimo nuo 1940 metų. Lietuvos delegacija mano, kad susitarime turi būti Rusijos sutikimas pradėti derybas dėl tokios žalos atlyginimo. Lietuvos delegacijos vadovas Virgilijus Bulavas, pasiūlęs Rusijos delegacijai susitikimą Vilniuje, pareiškė, kad derybų situacija grįžta į pradines pozicijas su aiškiai fiksuota Lietuvos nuostata. Pasak jo, derybos tam tikru metu buvo pasukusios Rusijai naudingesne linkme dėl susvyravusios Lietuvos pozicijos. Nepasakydamas aiškiai, kas atstovavo tai susvyravusiai pozicijai, Bulavas pažymėjo, kad pagal konstituciją užsienio politikai vadovauja Prezidentas.

Lietuvos krašto apsaugos ministerijoje sudarytas organizacinis štabas ruošiasi paskutiniojo Rusijos karinio dalinio palydoms. Numatyta, kad paskutinis Lietuvą paliks Kaune esantis 108 oro desanto pulkas. Pagal scenarijų, pulko teritorijoje turėtų stoti abiejų šalių karių sargybos, ceremonijoje dalyvaus prezidentūros, seimo, vyriausybės nariai, Lietuvos ir Rusijos įgaliotiniai kariuomenės išvedimo klausimais. Paskutiniajam ešalonui iki pat Lietuvos sienos bus įžiebta žalia šviesa - važiuokit nesustabdomi. Kertant sieną visoje Lietuvoje suskambės bažnyčių varpai.

Šių metų birželio 15 d. Lietuvos ambasadorius St. Lozoraitis ir ponia D. Lozoraitienė dalyvavo diplomatinio korpuso priėmime Baltuosiuose Rūmuose. Nuotraukoje (iš kairės į dešinę): ambasadorius Stasys Lozoraitis, p. Hillary Clinton, JAV Prezidentas Bill Clinton, p. Daniela Lozoraitienė.

Ši palyda savo dramatiškumu primena Sąjūdžio sumanytus ir organizuotus Baltijos kelią, Bethoveno koncertą blokados metu Katedros aikštėje, atsisukimą veidu į Europą Lietuvos pietų pasienyje. Tuo tarpu Seimo rūmuose, dalyvaujant Lietuvos Prezidentui, premjerui, Seimo pirmininkui, ministrams, užsienio diplomatiniams ir kariniams atstovams, Rusijos kariškiams, bus pasirašyti dokumentai dėl kariuomenės išvedimo užbaigimo. Ar tie, kurių pastangomis Rusijos kariuomenė pradėjo kraustytis iš Lietuvos, bus pakviesti į ceremonijas, nežinia.

Lietuvos vadovybė pagaliau pradėjo Lietuvos ambasadoriaus Washingtone atšaukimo procedūrą. Iš neoficialių šaltinių sužinota - BNS pabrėžia, kad jokio paskyrimo rugpjūčio 13 d. dar nėra - kad S. Lozoraitį pakeis 41 metų amžiaus Alfonsas Eidintas. Jis yra istorikas, parašęs daug mokslinių straipsnių, išleidęs knygų, tarp jų ir apie A. Smetoną ir Lietuvos prezidentus. 1985 m. jis stažavosi Wisconin Madison universitete JAV pas prof. A. Senną. Anglų kalbą išmoko savarankiškai. Jokios diplomatinės patirties šiam svarbiausiam Lietuvos diplomatiniam postui neturi.

Vilniuje anglų kalba leidžiamame savaitraštyje "Lithuanian Weekly“ (atstovas Australijoje A. Kramilius, tel. 02 727 3131) atspausdintas žurnalisto Howard J. Jarvis pokalbis su V. Landsbergiu. „Lietuviai užsienyje, ypač Amerikoje, jaučiasi truputį nusivylę ir atstumti po to, kai jie įdėjo tiek daug darbo į Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Kodėl Jūs nenorite pripažinti emigrantams dvigubos pilietybės?“ klausia H. J. Jarvis. V. Landsbergis atsako: „Dvigubos pilietybės principas, atsižvelgiant į Rusijos ir iš dalies Lenkijos spaudimą ir reikalavimą, yra pavojingas, nes tai galėtų tapti pretekstu įsikišimui. Rusija jau dabar turi politinę nuostatą ir reikalavimus liečiančius gynybą ir Rusijos piliečius. Mes gi negalime kalbėti apie dvigubą pilietybę tiktai tam tikrų kraštų gyventojams. Amerikos lietuviai tai supranta, tačiau yra skleista propagandos, siekiant skilimo tarp emigrantų ir Lietuvos.“

„Tiesos“ laikraštyje Nr 133 (15141) paskelbtas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas Nr 518, kuriuo nustatomos muito taisyklės. Tarp daugybės taisyklių: įvežti arba atsiųsti

Nukelta į 2 psl.

Atkelta iš 1psl.

galima po 2 daiktus ir maisto produktus, skirtus dovanoms, už bendrą sumą ne didesnę kaip 50 JAV dolerių. Muitą, jeigu jis privalomas, turi sumokėti vežantis arba siuntinio gavėjas grynais pinigais muitinio patikrinimo metu (LRV nutarimas 519). Taisyklėse taip pat nustatyta, kad paštu siųsti užsienio valiutą yra draudžiama.

Nuo rugpjūčio 9 d., pranešama „Lietuvos ryte", Lietuvos vyriausiuoju muitininku paskirtas Vitalijus Geržovas. Jis yra 42 metų amžiaus teisininkas, anksčiau dirbęs Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komiteto aparate, Lietuvos Sovietų Socialistinės Respublikos Aukščiausios Tarybos juridiniame skyriuje, o dabar jis yra LDDP pirmininko pavaduotojas.

LIETUVA GRĮŽTA Į PASAULĮ

Liepos mėnesį Vilniuje buvo išrinkta Miss Lietuva 93, o Palangoje Mrs. Lietuva 93. Tolimesnės perspektyvos yra siekti Pasaulio (World) ir Visatos (Universe) titulų.

Druskininkuose įvyko šokių maratonas, pavadintas „Arklius nušauna". Norima pagerinti pereitų metų Lietuvos rekordą 43 val. 37 min. Dėl pagrindinio prizo, kelionės į Paryžių, rungėsi 19 porų.

Įvairių rūšių jaudinimąsi kelia neseniai Lietuvoje pasirodęs J. Ivanauskaitės romanas „Ragana ir lietus". Prie Vilniaus savivaldybės veikianti „Etikos ir moralės komisija" uždraudė šį romaną pardavinėti, tačiau prekyba ir toliau sparčiai vyksta visuose knygynuose. Apie tai „Lietuvos aide" rašydamas S. Parulskis prideda: „Visi mes - nuo indų plovėjos iki ministro - laukėme tokios literatūros: erotinės, pornografinės, detektyvinės, bulvarinės lektūros."

Nuolatos laikraščiuose besiskelbiančios firmos „Lolita" ir „Madam" jaučia konkurenciją iš naujai atsiradusių (o gal anksčiau tik nepastebėtų) firmų „Smalsioji grafaitė", „Esmeralda", „Žavioji akimirka". „Firma MADAM, tik džentelmenams", matyt kovodama su konkurentėmis, savo skelbimą perkėlė iš smulkių skelbimų puslapio į ketvirtą, skelbimams labai brangų, dienraščio puslapį.

„Lietuvos ryto" viso puslapio straipsnis apie tranvestitus Rio de Janeiro, kartu su drąsiomis (Lietuvos masteliu) nuotraukomis, be abejo, padidins laikraščio tiražą.

Pasaulinio lygio siekia ir religinis gyvenimas. "Lithuanian Weekly" praneša, kad Lietuvoje didėja registruotų religinių sektų skaičius. Jau užregistruotos: Kauno krikščionių bažnyčia, Kauno evangeliniai krikščionys - baptistai, Kėdainių evangelikai liuteronai, Visagino Krišnos sąmoningumas ir lietuviški Jehovos liudininkai.

Gabrielius Žemkalnis

LAIŠKAI IŠ LIETUVOS

AUSTRALIŠKŲ DOLERIŲ LIETUVOJE NEIMA...

Per pastarąsias penkias savaites aplankiau daug Lietuvos miestų ir miestelių, kalbėjausi su daugybe žmonių, jaunų ir senų, žiūrėjau Lietuvos televizijos laidas, klausiausi Lietuvos radijo. Iš to viso kilo kelios mintys, kuriomis noriu su jumis pasidalinti.

Nežiūrint visų nepriteklių, netobulų įstatymų ir valdininkų korupcijos, Lietuvos ekonomika auga ir progresuoja. Vienokiu ar kitokiu - legaliu ar nelegaliu būdu sukauptas kapitalas yra investuojamas Lietuvoje, įsitvirtina rinkos ekonomika, privačiame ūkyje kyla atlyginimai ir prekių apyvarta. Lito įvedimas ir nacionalinių pinigų stabilumas prieš kitų kraštų valiutas bei infliacijos sumažėjimas duoda pasitikėjimo ir skatina investicijas. Tai akivaizdu pasidairius po Lietuvos miestus: kaip grybai po lietaus dygsta nauji pastatai - įstaigos ir gyvenamieji namai, kuriasi naujos įmonės. Nors pagal oficialią statistiką produkcija ir nacionalinės produkcijos indeksas krenta, į šią statistiką nepatenka didelė dalis smulkių (ir dalis stambių) verslininkų, kurie valdžiai neduoda informacijos apie savo biznio pajamas, kad nereikėtų mokėti pajamų mokesčių. O šito neoficialaus biznio apyvarta, atrodo, sparčiai auga. Nors tai daugiausia prekyba, pradeda kurtis ir naujos gamybos įmonės. Ir vienu ir kitu atveju tai duoda pelno Lietuvos verslininkams, o su jais turtėja ir visa Lietuva, atsiranda naujų galimybių jauniems, gabiems žmonėms susirasti gerai apmokamą darbą - žymiai geriau apmokamą negu valdžios įstaigose, kur vidutinis atlyginimas šiuo metu yra tarp 120 ir 150 litų per mėnesį ($44-$55).

Politinėje arenoje įsitvirtinusi LDDP palaipsniui nustoja populiarumo. Tai nesunku pastebėti pasikalbėjus su žmonėmis, pasiklausius pastabų krautuvėje, autobuse, interviu radijo ir televizijos programose. Net žemdirbiai, kurie per Seimo ir prezidento rinkimus stipriai rėmė Demokratinę darbo partiją, žada streikuoti, jei vyriausybė greičiau nesumokės už valstybinėms maisto perdirbimo įmonėms pristatytus maisto produktus. Ūkininkus taip pat labai nuvylė žemės ūkio reformos sustabdymas, žemės savininkai negauna nuosavybės dokumentų, nepatenkinti ir tie, kam vietoje tėvų ūkio duodama žemė gabaliukais keliose vietose. Per Dariaus ir Girėno skrydžio per Atlantą minėjimą Kaune prezidentas Brazauskas buvo sutiktas gana šaltai, tuo tarpu V. Landsbergis susilaukė griausmingų ovacijų ir minia ilgai skandavo „Landsber-gis!" Žinoma, iš įvykių Kaune negalima daryti išvados apie visą Lietuvą - Brazauskas tebėra gana populiarus.

Nežiūrint priešingų pasisakymų, LDDP vyriausybė ir prezidentūra yra daugiau linkusios bendradarbiauti su Rytais negu su Vakarais ir nuolaidžiauja Rusijai. Prezidentas, jo patarėjai ir kai kurie ministrai tariasi tiesiog su Rusijos valdžios organais, apeidami valstybinę derybų delegaciją. Tai aštriai kritikuoja Tėvynės santara ir nepriklausomoji spauda, bet neatrodo, kad LLDP politikai tokios kritikos labai bijotųsi. Kai kurie LDDP politikai privačiai aiškina, kad reikia pataikauti Rusijai, kol nebus išvesta kariuomenė iš Lietuvos, kad reikia neduoti jai jokio preteksto užvilkinti savo karių atitraukimą. Po rugpiūčio 31 d., esą, mes užimsime tvirtesnę poziciją prieš Rusijos reikalavimus. Daug kas Lietuvoj (tarp jų ir aš) nenori tuo tikėti, nes Rusija tebelaiko savo rankose ekonominius svertus - naftą ir dujas, kurių pagalba ji gali daryti

Nukelta į 3 psl.

Gimtoji kalba

Iš olandų spaudos

DĖL LIETUVOS MUITŲ ĮSTATYMO

PLB valdybos raštas Lietuvos min. pirmininkui Adolfui Šleževičiui

Liepos pradžioje Lietuvos Vyriausybė paskelbė keletą nutarimų dėl iš Lietuvos išvežamų ir įvežamų gėrybių muitavimo. Vienas iš tų nutarimų, pažymėtas nr. 518 ir paskelbtas 1993 liepos 9, sako, kad bus muituojamos ir išeivijos lietuvių į Lietuvą siunčiamos dovanos, jeigu jų vertė bus didesnė negu 50.00 JAV dolerių. Šis nutarimas įsigaliojo liepos 15 ir jau pradėtas vykdyti.

Toks Lietuvos Vyriausybės pasielgimas labai surūpino ir sujaudino lietuvišką išeiviją, ypač kai buvo sužinota, kad viena lėktuvu siųsta dovanų siunta Vilniuje muitininkų buvo įkainuota ir apmuituota. Pavieniai žmonės, Bendruomenių vadovybių pareigūnai, organizacijų vadai pradėjo kreiptis į PLB valdybą ir prašyti skubiai veikti į Lietuvos vyriausybę, kad ji dovanų muitavimo atsisakytų. PLB valdyba, susisiekusi su kelių kraštų Bendruomenių vadovybėmis ir patyrusi jų nuomonę, pasiuntė Lietuvos Ministrui pirmininkui Adolfui Šleževičiui raštą, kuriame dėl muitų taip sakoma:

„Prieš keletą dienų mus pasiekė naujas Vyriausybės potvarkis dėl muitų. Aišku, tokius potvarkius (ar įstatymus) turi kiekviena valstybė ir jais tvarko įvežamų, išvežamų bei tranzito gėrybių reikalus. Taigi ir Lietuvos valdžia čia neišrado nieko naujo. Tačiau viena to įstatymo dalis ir jau patirta jos vykdymo išdava bent Amerikos lietuvius gerokai sujaudino. Toji dalis yra Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimas nr. 518, Jūsų ir Finansų Ministro Eduardo Vilkelio pasirašytas ir paskelbtas 1993 liepos 9. To nutarimo 2.5.2 skirsnelis, jeigu mes jį teisingai suprantame, nurodo, kad išeivijos lietuvių Lietuvos lietuviams siunčiamos dovanos nebus muituojamos tik tokiu atveju, jeigu jų vertė nebus didesnė kaip 50.00 amerikietiškų dol. PLB valdybai pranešta, kad viena tokia lėktuvu į Vilnių nusiųsta siunta taip buvo priešiškumų negu sukėlė jų p. Stasio Lozoraičio ir už Lietuvos ribų gyvenančių lietuvių pilietybės reikalai, apmuituota ir muitas sumokėtas, siuntėjui nieko apie tai nežinant.

Ši žinia, labai greitai ir plačiai plintanti tarp Amerikos lietuvių, juos labai neigiamai nuteikia Lietuvos Vyriausybės atžvilgiu. Susirūpinę žmonės asmeniškai kreipiasi į PLB valdybos pareigūnus, telefonais „bombarduoja" PLB įstaigą Amerikoje, Lietuvos ambasadą Vašingtone, prašo skubiai veikti į Lietuvos vyriausybę, kad tokio dovanų muitavimo ji išvengtų.

Labai nenorėdami, kad šis reikalas pablogintų išeivių ir Lietuvos vyriausybės santykius ir sukeltų dar daugiau kreipiamės į Jus, pone Ministrai Pirmininke, ieškodami išsamesnio išsiaiškinimo, kol šis ir dovanų siuntėjui, ir jų gavėjui labai jautrus reikalas dar neišsirutuliojo į kokį nors didesnį nesusipratimą tarp Lietuvos ir išeivijos. PLB valdyba norėtų gauti kokį nor raštišką paaiškinimą, kurį galėtų paskelbti išeivijos spaudoje ir išplatinti tarp 28 kraštų Lietuvių Bendruomenių."

Kai PLB valdyba gaus Ministro pirmininko atsakymą, paskelbs jį visuomenės žiniai ir tarsis su Kraštų Bendruomenėm bei organizacijų vadovybėm, kokia tolimesnė veikla turėtų būti, - žinoma, tik tuo atveju, jeigu Lietuvos vyriausybė dovanų muitavimą tęs. Tais visais reikalais rūpintis PLB valdyba paprašė savo vicepirmininką p. Rimą Česonį, todėl visus muitų reikalu susirūpinusius pavienius žmones bei organizacijas prašome į jį kreiptis šiuo adresu: Rimas Česonis, 8282 Fawnsbrook Drive, IN, 46038, USA. Kadangi Rimas Česonis yra dirbantis, tarnybos reikalais turi dažnai keliauti ir dėl to telefonu sunkiai pasiekiamas, geriausia į jį kreiptis laiškais.

Bronius Nainys

PLB valdybos pirmininkas

TRUMPAI IŠ VISUR

Savaitę užvilkinę serbų kariai Bosnijoje galiausiai įvykdė pažadą pasitraukti iš strateginės reiksmės Igmano kalno prie Sarajevo. Prieš pasitraukdami jie sunaikino kalne buvusius pastatus. Pagal Ženevoje priimtą susitarimą kalną kontroliuos Jungtinių Tautų kariai.

*

Pasaulio televizijos ekranuose pradėjus rodyti tragiškus vaizdus iš Sarajevo ligoninių, trys valstybės - Didžioji Britanija, Švedija ir Airija, priėmė gydymui 41 sužeistą vaiką ir suaugusį. Žada prisidėti prie šios humanitarinės akcijos ir keletas kitų kraštų.

*

Italija tebesivaidija su Jungtinėmis Tautomis dėl jų dalinių panaudojimo Somalyje. Italai kritikuoja Jungtinių Tautų jėgos panaudojimo taktiką, o JT pareigūnai kaltina juos pataikavimu Somalio generolo Aideed šalininkams bei bendradarbiavimo stoka. Nutarta, kad bus tiksliau italų karius atitraukti iš Mogadišo ir išdėstyti šiauriniame Somalyje.

*

Gruzijoje nušautas amerikiečių Centrinės Žvalgybos valdininkas Fred Woodruff. Jis buvo vienas iš CIA agentų grupės narių, atsiųstų ištirti Gruzijos skundų, kad Rusija kursto pilietinį karą Gruzijoje, apmoko sukilėlius ir teroristines grupes.

Pats CIA direktorius Jim Woolsey nuskrido į Tbilisį parsivežti žuvusio valdininko palaikų.

*

Australija susitarė su Nauru respublika dėl atlyginimo už Nauru gamtai padarytą žalą Australijai šią salą administruojant ir eksploatuojant jos fosfato klodus. Dalinai išmokama kompensacija sieks 107 milijonus dolerių; už tai Nauru atsiima savo skundą prieš Australiją iš Tarptautinio Tribunolo.

*

Brazilija atsiėmė savo kandidatūrą 2000 metų Olimpinėms žaidynėms. Dėl olimpiados šeimininko vardo varžytis liko tik penki miestai: Pekinas, Berlynas, Stambulas, Mančesteris ir Sydnejus. Olimpinių žaidynių komiteto progresyvūs balsavimai prasidės rugsėjo 11 d., galutinis sprendimas dėl žaidynių vietovės bus paskelbtas rugsėjo 24 d.

*

Rugsėjo pabaigoje į atsargą išeina JAV generalinio štabo viršininkas gen. Colin Powell. Į jo vietą numatytas dabartinis NATO pajėgų viršininkas, JAV generolas John Šalikašvili, armėno tėvo ir lenkės motinos sūnus, gimęs Varšuvoje 1936 m. ir 16 metų amžiaus atvykęs į Ameriką.

*

Popiežius Jonas Paulius II aplankė Meksiką ir JAV. Keturias dienas Šventasis Tėvas praleido Denveryje, kur įvyko Bažnyčios pasaulinė jaunimo diena. Pusei milijono žmonių susirinkus mišioms atvirame ore, apie 6,000 nualpo dėl karščio.

*

Rugpiūčio 17 d. Australijos federalinio parlamento iždininko paskelbtame biudžete gana smarkiai padidintas netiesioginis prekių apmokestinimas. Benzino, cigarečių ir tūkstančių kt. kasdieninio vartojimo dalykų kainos naujame pasibaisėtiname biudžete staigiai pakilo. Iždininkas John Dawkins pareiškė, kad „tą padaryti buvo padorus dalykas"...

Kol kas dar nežinoma, ar senatas priims šį biudžetą be pataisymų.

ĄUSTRALIŠKŲ DOLERIŲ...

Atkelta iš 2 psl.

spaudimą Lietuvai ir diktuoti derybų sąlygas.

Dar pora praktiškų pastabų. Po lito įvedimo, praktiškai nebeįmanoma iškeisti Australijos dolerių į litus ar bet kokią kitą valiutą. Lietuvos bankai nebeperka Australijos dolerių, nes - jie sako - niekas nenori iš jų tos valiutos pirkti, o laikyti pinigus seife, jiems nėra naudinga. Nuo rugpiūčio 1d. užsienio valiutos iš viso nebegalima naudoti atsiskaitymams Lietuvoje - taigi Australijos dolerių nebeima ir, taip vadinamos, valiutinės parduotuvės, kur iki liepos galo buvo galima už juos ką nors nusipirkti. Vienintelė valiuta, kurią į litus keičia visi bankai, yra Amerikos doleriai. Todėl vykstant į Lietuvą, reikia pasiimti JAV dolerių arba *VISA* kredito kortelę, su kuria visuomet galima gauti pinigų (dolerių arba litų) iš Vilniaus komercinio banko, kurio skyriai yra visuose didesniuose Lietuvos miestuose.

Viso geriausio, iki pasimatymo Australijoje.

Jurgis Rubas

IŠ ARČIAU PAŽVELGUS...

Lietuvos valdžia turės perspausdinti litą

Dabartinės vyriausybės ir Lietuvos banko bendra komisija, patikrinusi išspausdintus litus, rado, kad jie „nepakankamai apsaugoti nuo padirbinėjimo" ir turės būti perspausdinti!!! Vadinasi, dar turėsime „kitus, naujus litus..." Kas yra kaltas dėl šio gėdingo reikalo, liks neaišku, nes valdžia kaltina banką, o bankas valdžią, gi teisėtvarka praktiškai neegzistuoja - K. Prunskienė, pripažinta turėjusi „reikalų" su KGB, švaistosi po Europą, o A. Klimaitis, apkaltintas tuo pačiu, vyr. prokuroro buvo išleistas tvarkyti savo biznio į Vokietiją ir negrįžo...

Juo labiau šis brangiai kaštavęs skandalas nedovanotinas, nes vyriausybė ir bankas buvo įspėti vieno laikraščio net 40 straipsnių, kad neturėtų nieko bendra su amerikiečių bendrove US Banknote Corporation. Ši firma buvo susitarusi spausdinti Estijos kronas, bet estai dėl bendrovės nepatikimumo nutraukė su ja sutartį. Lietuvos vyriausyvė parodė visišką ūkinį nemokšiškumą ir nesugebėjimą nusikratyti marksizmo-leninizmo mokymo.

Lietuvos opozicija žengia žingsnį atgal

Jau esu minėjęs, kad Sąjūdis persiorganizavo į politinę partiją - Tėvynės sąjungą, daugiatautinę organizaciją, tarp kurios steigėjų - lietuviai, rusai, lenkai ir žydai. Kadangi lietuvių kalboje tėvynės žodis neatskiriamas su tautybe, tad Tėvynės s-gai kur kas geriau būtų tikęs pavadinimas Piliečių sąjunga.

Dabar Lietuvos krikščionių demokratų partija ir Tėvynės sąjunga liepos 14 d. paskelbė, jog abi organizacijos „konsoliduoja savo demokratines, politines jėgas." P. Katilius ir V. Landsbergis, kurie pasirašė aukščiau minėtą „konsolidaciją," nieko apie tai nepranešė savo konservatorių sąjungininkams: Demokratų p-jos vadui S. Pečeliūnui, Liberalų p-jos vadui Š. Devainui ir tautininkų vadui R. Smetonai. Išjungtos iš konservatorių „konsolidacijų" partijos sako, kad tai yra dešiniųjų skilimas.

Šalia politikos „mafija" užima antrą vietą žmonių pokalbiuose

Ne vien tautiečiai, bet ir žinių tarnybos - spauda, TV ir radijas - skiria daug dėmesio kriminalizmo reikalams, deja, vyriausybei nesiseka padaryti rimtesnės pažangos kovoje su nusikaltimais. Pastaruoju metu Vilniuje buvo suimti keturi, spaudoje vadinami „generolais", verslininkų prievartautojai, reikalaujantys iš jų savaitinės „duoklės". Paaiškėjo, kad visi keturi „generolai" yra rusai, visi jau bausti po tris -keturis kartus recidyvistai, kai kurie paleisti neatlikę pilnos bausmės, o vienas net gavo amnestiją!!! Nei prezidentas, nei ministeris pirmininkas neparodė jokio nepasitenkinimo tokiais teisėjais ar ministeriais, kurių žinioje toks kriminalizmas jau ketvirtus metus žydėte žydi... Čia jau net lietuvių jablonskinė kalba TV bei radijo žiniose yra pasikeitusi: vietoje „6 nužudytų" rasta „6 lavonai", žodis „žudymas" suliaudintas į „lavoną", vietoje pavogtų 9 automobilių - 9 automobiliai „nuvaryti", žodis „vagystė" jau Lietuvoje nyksta... Šis kalbos moderninimas yra prasidėjęs dar tarybiniais laikais. Daugelį metų seku ne tik politiką, bet ir Lietuvos, Tarybinės ir Nepriklausomos, kalbą ir neteko rasti tiek Tarybinių tiek dabar Nepriklausomų kalbininkų pasisakymų prieš šitokį kalbos išniekinimą. Neiškentęs paskambinau į „Lietuvos Ryto" redakciją. Neradęs vyr. redaktoriaus Vainausko telefono (paslėptas), pasiskambinau kelintos eilės jo pavaduotojui ir užklausiau, ką reiškia „nuvaryti" mašiną ir kodėl nenaudoja žodžio „vogti" ir kodėl vartoja žodį „lavonai" vietoje „nužudyti"? Kelintos eilės vyr. red. pavaduotojas tuojau sutiko ateity žodžio „nuvarytas" nevartoti iš viso, o žodžiui „lavonas" surasti pakaitalą...

Klimaitis be kaukės

Antanas Viluckis, gyvenantis ir Vokietijoje ir Žemaitijoje, prie Palangos, leidžia mėnesinį laikraštį „Žemaitija" ir štai ką rašo apie A. Klimaitį, kuris buvo kaltinamas bendravimu su KGB, o dabar vyriausiojo prokuroro yra išleistas į Vokietiją savo verslo „sutvarkyti" jau kelintas mėnuo... „A.K. LDDP narys ir išrinktas į jos Centrinį komitetą konferencijos metu pareiškė: „Lietuvos užsienio politiką galima apibūdinti kaip avantiurizmą ieškant pinigų. Reikia pakeisti konfrontacijos ir įtarumo politiką bendraujant su Rytais. Diktatoriški ir nerealūs reikalavimai išvesti užsienio kariuomenę iš Lietuvos jau pakenkė mūsų valstybės prestižui Vakaruose. Reikia sukurti palankiausias sąlygas tranzitui." Aišku be komentaro.

Ignalinos atominės stoties rūpesčiai...

JAV ambasadorius lankėsi šioje stotyje ir jos dir. V. Ševaldinas ilgame pranešime

Nukelta į 4 psl.

PAGALVOKIME!

PAŠLIJĘ SANTYKIAI

Po ilgo persiskyrimo susitikę bičiuliai apsikabina ir išlieja ilgesį, kuris susitvenkė po tiekos nesimatymo metų. Panašiai įvyko su mūsų tauta. Atskirta nuo pasaulio, kentėjo, vergavo ir tik dėka politinių įvykių ir pasišventėlių vėl pakilo iš blogio imperijos griūvėsių naujam gyvenimui.

Atskiroji tautos dalis - išeivija su nostalgija puolė į tautos glėbį. Liejosi ašaros ir dainos; vėl atgimė nutraukta giminystė; vaikai sutiko tėvus, gimines; draugai atnaujino bičiulystę. Politikai ir pažiūroms nebuvo vietos. Reikėjo atnaujinti ryšius, atrasti vaikystės takus, nors daug jų sulygino melioracijos ir kolūkiai.

Šis, ką tik atgimusios Tėvynės, laikotarpis buvo lyg gražus rytas po ilgos tamsios ir košmariškos nakties. Bet pamažu nuslūgo ilgesio kančia. Laisvai vaikščiojame po gimtinės vietoves, nors jos jau kitokios. Laikas daug ką pakeitė.

Atgautos laisvės euforija sklaidėsi ir grįžome į realybę ir gyvenimą, tokį, koks jis yra: su visomis blogybėmis, su ydomis. Prasidėjo grumtynės dėl pozicijų, dėl turto, kuris tiek metų buvo visų ir niekieno. Šiose gyvenimo minutėse neliko laiko sentimentams. Dingo entuziazmas padėti broliams, tolerancija ir atlaidumas. Jų vieton įsilaužė šiurkštus ir bejausmis išskaičiavimas, palikto turto ieškojimas ir priekaištai už nualintą kraštą, už sulaužytą priesaiką, už bernavimą okupantams.

Tėvynainiai irgi pakito. Nors sutinka su atviromis širdimis, bet žvilgsnis krypsta į atvykėlio rankas: ką dovanosi, ką paliksi... Paguodos žodžiai ir pamokymai nusibodo: jų nevalgysi, jais sotus nebūsi. Taip daugelio metų iškankinton sielon braunasi savanaudiškumas, turto troškimas, nustumdamas visus moralus, visus nuostatus.

Santykiai tarp dalies ir visumos pašlijo. Kas kaltas? Ne ta valdžia išrinkta! Ne tie įstatymai išleisti! Ne tuo keliu einama! Negrąžinama, kas priklauso!

Kada drabstomasi purvyne, kliūva visiems ir visi apsidengiame dumblu. Tad rasti šiandien teisybę, kuri būtų visiems priimtina, darosi vis sunkiau. Ji, lyg ta slidi žuvis, vis išsprūsta iš rankų.

Išeivija kaltina tautą, kad ji nepripažįsta nuosavybės, negrąžina, kas atimta, kas iš tėvų rekvizuota. Taigi, padarytai skriaudai pritariama, nebandoma jos atitaisyti!

Tauta prašosi atlaidumo, kantrybės ir laiko. Juk nesunku laukti šiltame name, visokių gėrybių ir išteklių pilname gyvenime? Be to, kad ir diasporoje gyvenantieji nėra be krislo kaltės: apleido motiną Tėvynę, kai ji agonijoje šaukėsi savo vaikų! Savo gyvybė labiau rūpėjo. Pamirštos priesaikos kardu ir vėliava, ir pasitraukta į užuovėją...

Gal teks palaukti, kol praeis šis šurmulys, sumaišęs visų logiką ir rimtį? Viskas praeina ir pasilieka kartėlis, bet ir jis išnyks nepalikęs net ženklo. Dingo euforija, dings ir šurmulys.

Juk sakoma: išmokti laukti - išmokti gyventi.

Išvt.

Metai zero: *Klaipėda sovietskaja*

(tęsinys iš praeito numerio)

Trūko malkų - žmonės kūreno tvoras. Tai vyko Klaipėdoje, kuri šimtmečiais gyveno iš miško perdirbimo ir kurioje iki karo buvo galybė lentpjūvių.

Jokio susisiekimo su Kuršių Nerija nebuvo. Ten veikė kelios žvejų artelės, kurių nariai daugiausia buvo keičiami kas penkeri metai, rusai - žvejai nuo Juodosios jūros ir Kaspijos, iš Leningrado. 1950 m. vasarą naujiesiems klaipėdiečiams pirmą kartą buvo leista aplankyti Smiltynę, bet tą dieną pasieniečiai padegė mišką, kad geriau matytų pajūryje „šnipus ir diversantus." Karališkuosius elnius, kurių Neringoje tuo metu buvo gal 1,200, rusų karininkai pradėjo šaudyti dar 1945. Po keletos metų nebeliko nė vieno.

Gyventojams maudytis buvo leidžiama Melnragėje, 300 metrų ilgio zonoje, tuoj už Švyturio. Tokio pat pločio ruožas buvo ir Giruliuose. Už maudynę draudžiamoje zonoje grėsė 100 rublių bauda, o gal ir nakvynė NKVD, įsikūrusioje buvusiame Direktoriaus pastate. Girulių kurorte, kuris buvo skirtas aukštųjų karininkų ir komunistinių šulų vaikams poilsiauti, gyveno beveik vieni rusai. Po karo į Klaipėdą atsikėlė nemažai žydų iš Rusijos, tačiau daugiausia buvo rusų. Vienas vokietis persikėlėlis yra pasakęs: „pirmai klasei priklausė rusai, nieko nebijantys ir laikantys save antžmogiais, antrai - lietuviai, bijantys kam nors užkliūti, ir trečiai - vokiečiai, beteisiai ir drebantys kaip epušės lapai".

Darbininkai gaudavo 250-300 rublių per mėnesį, sovietinis laikrodis kainavo 400 rublių, kostiumui reikdavo pusės metų algos. Už 300 rublių galima buvo nusipirkti arba 6 litrus degtinės, arba 5-6 kg sviesto.

Mieste atsirado kioskų, bet juose tebuvo galima nusipirkti tabako, saulėgrąžų arba degtinės. Išeidavo du laikraščiai - „Raudonasis švyturys" lietuviams ir „Sovietskaja Klaipeda" rusams. Kino teatruose iki karo vadintuose „Capitol" ir „Kammerslichtspiele", rodė „Tarzaną" ir „Padangių lėtąjį", o restoranuose skambėjo „Miška, miška, gdie tvoja ulybka?..." (liet. - Meškiuk, meškiuk, kur tavo šypsena? Red.)

Šešerių-aštuonerių metų skarmaluotų vaikų govėdos elgetavo, ŗūkė ir keikėsi. Klaipėda garsėjo kišenvagiais. Elgetų ir ubagaujančių vaikų konkurentai buvo karo invalidai, kurie, apsikarstę medaliais ir ordinais, virkdė armonikas, bei čigonės, buriančios turguje patiklioms Žemaitijos kaimiečių dukroms.

Visko trūko, bet ne alkoholio ir naujos simbolikos. Nacistinę svastiką ir ordnungą pakeitė . : penkiakampė žvaigždė ir degtinė. Klaipėda skendo degtinėje. Jos buvo galima gauti visur - klubų bufetuose, užkandinėse, kioskuose, parduotuvėse - ir visokios - litrą, pusantro, ketvirtį litro, su popieriniu kamščiu, su raudono ir rudo lako kamščiu, po 11, 22, ar 44 rublius. Priemiesčiuose: Smeltėje, Joniškėje ir Vitėje - rūko samagono aparatai ir liejosi, klaipėdiečių džiaugsmui, žalsvas drumzlinas skystis.

Nauja valdžia atnešė naują religiją. Ant popieriaus kombinato kamino bolševizmo idėjų šviesą skleidė didžiulė žvaigždė. Keleivis geležinkelio stoties aikštėje pamatydavo cementinį Leniną, kurio iškelta ranka rodė miesto link. Liepojos (nacių laikais - Hindenburgplatz, dabar Lenino aikštėje) stovėjo paminklas Raudonajai armijai - priešTankinės patrankos vamzdis nukreiptas vakarų link. Prezidento Smetonos alėjos (o dabar Gorkio gatvės) gale, ant pamato, kur iki 1924 m. stovėjo paminklas Wilhelmui I, atsistojo Maksimas Gorkis. Priešais miesto teatrą ant Simono Dacho Annchen von Tharau fontano postamento dabar buvo paties Stalino biustas.

Smeltėje, sodėlyje ties Celiuliozės fabriku, ant 2 metrų aukščio postamento stovėjo gigantiškas cementinis Stalinas. Naktį po Chruščiovo kalbos XX partijos suvažiavime, saugumiečiai liepė vietinių barakų gyventojams užsidangstyti langus, o kitą dieną Stalino nebuvo.

Laukininkų gatvės ir Kulių vartų sankryžoje komunistai įrengę skverelį pastatė dar vieną Leniną. Tačiau turgaus ir landynių lankytojai skverelį pavertė išviete. Galų gale komunistai neapsikentę įsivertė Leniną į vežimą ir išsivežė.

Klaipėda po karo labiau priminė kaimą negu miestą, nors 1950 metais jame jau gyveno apie 20,000 gyventojų. Veikė alaus darykla, viešbučiai, mokytojų institutas ir teatras. Išeidavo ir neįmanomas skaityti laikraštis „Raudonasis švyturys", kurio pirmasis numeris buvo skirtas sukakčiai, „kai neturtingo batsiuvio šeimoje gimė mūsų tautos genialusis vadas". Klaipėdos gyventojai turėjo daržus, laikė vištas, kiaules, karves. Rytais karvės buvo genamos į ganyklą, o vakare - atgal. Iš Rusijos atvykusių karininkų žmonos europietiškėjo, bet vis neatsikratydavo įpročio laikyti vištas ir triušius kambariuose. Königsberge tai buvo leidžiama, karininkai karves laikė butuose (kartais antrame, trečiame aukšte), nes bijojo vagių, o mėšlą per langą išmesdavo tiesiai į gatvę.

Vokietė Erna Lackner, neseniai aplankiusi Klaipėdą, rašo (Frankfurter Allgemeine Magazin 1991.XI.28), jog jai miestas yra svetimas, be jokios egzotikos, kuri galėtų patraukti. „Plyna, nuoga svetimybė. Klaipėdoje viskas realu, nėra nieko paslaptinga. Klaipėda - miestas be paslapties, be jokių senovės kvapų, be vilionių, lengvabūdiškumo, be linkių, be praeinamų namų ir paslaptingų kiemų, kaip yra Krokuvoj, Prahoj ar Budapešte. Net Vilnius, palyginus su Klaipėda - tai miestas džiunglės: lietuvių sostinė, prisotinta lenkų katalikybės, žydų bei rusų ortodoksiškos dvasios."

Su tokiu kosmopolitiniu europiečio požiūriu nesutiktų klaipėdiečiai, kurie bando atkurti Klaipėdos, kuriai jau 740 metų istoriją.

Vygantas Vareikis
(„Šiaurės Atėnai")

IŠ ARČIAU...

Atkelta iš 3 psl.

susirūpinusi ne tik Lietuva, bet ir JAV, Švedija, kuri net paskyrė negrąžinamą paramą, Latvija ir Vokietija. Norėdama išvengti nelaimių, Lietuva kreipėsi į Europos rekonstrukcijos banką dėl Ignalinos saugumo. Šiuo metu dirba tik pirmas blokas, antras remontuojamas. Stočiai daug įsiskolinusios Baltarusija, Latvija ir Lietuvos įmonės. Be to stotis turi ir kitą problemą - jai sunkiai pakanka turimų lėšų pirkti kurą, kurį Rusija parduoda pasaulinėm kainom. Trečia problema yra atliekos, kurių sandėliai buvo užpildyti jau po dviejų metų!

Naujas labdaros istatymas

Įvedus naują Lietuvos labdaros įstatymą, atrodo, kad gali pasikeisti apmuitinimas siuntiniams, tautiečių iš užjūrio siunčiamų į Lietuvą. Įstatyme be kita ko sakoma: „Labdara arba šalpa paprastiems žmonėms yra leidžiama *tik per organizacijas* (JPK pabraukta): labdaros, visuomenės, mokslo kultūros, socialinės globos ir kitas. Ten pat nurodoma, kad: *tiesioginis pinigų ar vertybių perdavimas fiziniams asmenims nėra laikomas labdara*. (JPK pabraukta). Esą taip daroma, kad būtų išvengta „piktnaudojimo". Čia reikia priminti įstatymo leidėjui, kad piktnaudžiavo ir tarp kita ko pasakė, kad šia stotimi piktnaudžiauja ne labdaros siuntėjai iš užjūrio, bet valdžios aparatas, daugiau nei per trejis metus negalįs atleisti ir į kalėjimus pasodinti valstybės tarnautojų - vagių, kurie vagia laiškus, siuntinius, sukeičia juose vertingus daiktus į šlamštą...

Kaip vertinami politikai

Viešosios nuomonės centras birželio 9-14 d.d. apklausęs 1633 Lietuvos gyventojus praneša: Brazausko veiklą teigiamai įvertino 49% apklaustųjų, neigiamai — 23%, Šleževičių teigiamai - 34%, neigiamai - 19%, Lietuvos Seimą teigiamai - 28%, neigiamai 80%. Simpatijos partijoms: LDDP - 36%, Tėvynės sąjungai - 10%, LKDP - 9%, LSDP - 5%, Centro judėjimui - 4%. Kokie politikai jums geriausi: Brazauskas - 35%, Landsbergis - 14%, Antanavičius - 11%, Šleževičius - 7%, Juršėnas - 6%, Ozolas - 5%, Vagnorius - 5%.

J. P. Kedys
Vilnius

BENDRADARBIAMS !

Dėl vietos stokos yra likusi visa eilė straipsnių - juos spausdinsime sekančiame „MP" numeryje.

Red.

Informacija

HOBARTE

PRANEŠIMAS

Tautos Šventės minėjimas Hobarte įvyks p. Šikšnių namuose 43 Easton Ave. Springfield, tel.: 72 46 28, rugsėjo 11 d. šeštadienį 4 v. p.p. Paskaitą skaitys ir savo įspūdžius iš Lietuvos pasakos Aleksas Kantvilas. Elzytė ir Nijolė lietuviškai padainuos, o Bonifacas ir Hildė skanią vakarienę mums paruoš. Vakaro išlaidoms padengti bus leidžiama loterija. Tad, maloniai kviečiame visus atsilankyti - nesigailėsit.

J. Paškevičius
Apylinkės Valdyba

SYDNĖJUJE

TREMTINIŲ ŠALPA LIETUVOJE

Tremtinių šeimoms Lietuvoje sušelpti Sydnejaus Liet. Katalikų Kultūros D-ja pravės rūbų rinkliavą. Surinkti rūbai bus persiųsti sekančia „Pagalbos Lietuvai" siunta.

Tautiečiai maloniai prašomi atliekamus rūbus ir vaikų žaislus pristatyti p. A. Savickienei, 82 John St., Lidcombe; tel. 649 9399.

Negalintieji rūbų pristatyti prašomi skambinti P. Andriukaičiui, tel. 724 9488 arba A. Giniūnui, tel. 639 6064.

Rūbų vajus tęsis iki rugsėjo mėn. 18 d. Taip pat priimame ir persiųsime aukas buv. Lietuvos politiniams kaliniams ir tremtiniams sušelpti.

Sydnėjaus Liet. Katalikų
Kultūros d-jos valdyba

AUKOS „Mūsų Pastogei"

1. J. ir A. Traškai	NSW	$15.00
2. V. Juod	NSW	$ 5.00
3. A. Skimbirauskas	Vic.	$15.00
4. J. Povilėnas	NSW	$10.00
5. K. Šaulys	S.A.	$20.00
6. S. Ratas	ACT	$10.00
7. J. Žentelis	ACT	$10.00
8. A. Šurna	Vic.	$10.00
9. V. Stagis	Vic.	$10.00
10. A. Blechertas	Vic.	$20.00
11. B. Leitonas	Vic.	$10.00
12. V. Pošiūnas	Vic.	$15.00
13. A. Merūnas	S.A.	$ 5.00
14. Janina Jankus	Tas.	$10.00
15. Mrs. J. Mergl	Qld.	$10.00

Nuoširdžiai dėkojame už aukas.
Red.

Didžiausia gintaro kolekcija Australijoje, importuota tiesiog iš mūsų dirbtuvės Lenkijoje

GINTARO PAPUOŠALAI

AMADEUS JEWELERY
3rd Floor, Rm. 8, 250 Pitt St., Sydney.
Tel 261 6715, Fax 261 5718
Atdara nuo 10.00 val. r. iki 2.00 p. p.
Tel. 261 5715, Fax 261 5718
Atdara nuo antradienio 10 val. r. iki 2:00 val. p.p.

REMKITE AUSTRALIJOS LIETUVIŲ FONDĄ,

nes jo tikslas yra: skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrines apraiškas.
Fondą stiprinsime ir jį ugdysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime jo nariais is nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
44 - 50 Errol Street, North Melbourne, Vic. 3051
Visą korespondenciją ir aukas prašome siųsti adresu:
P. O. Box 11, North Melbourne, Vic. 3051
Australijos Lietuvių Fondo Valdyba

VIOLETINĖ MIRTIES SPALVA

Juozas Almis Jūragis

(Kelios mintys apie Agnės Lukšytės naują kūrybos posūkį)

Rašytoja Agnė Lukšytė-Meiliūnienė.

Dramos vardas-„Kavinė po kadagiais“ iš pirmo žvilgsnio pažadina laukimą romantiškos jausmų dramos, vykstančios jaukiuose kadagynuose Lietuvoje. Bet atsivertę pirmuosius knygos puslapius, pamatome gvildenamus plataus masto ir didelės reikšmės įvykius Vokietijoje praėjusiojo karo pabaigoje.

Agnė Lukšytė keturių veiksmų su prologu ir epilogu dramoje vaizduoja Drezdeno, gražiausio miesto pasaulyje, žlugimą. Tas žlugimas atskleidžiamas pasikalbėjimuose, nuotaikose ir išgyvenimuose žmonių, susirenkančių prie Elbės tilto stovinčioje, Martos ir Johano išlaikomoje kavinėje „Po kadagiais“ prieš miesto bombardavimą, bombardavimo metu ir po jo, kai iš miesto ir kavinės lieka tik plytgalių ir stiklų krūvos.

Autorė dramoje gyventi išveda margą veikėjų būrį: įvairios padėties vyrus ir moteris drezdeniečius, prancūzus, priverstinius darbininkus, lietuvius išeivius - tris merginas ir du jaunus vyrus, dirbančius Zeiss Ikono fabrike, kuris gamina valdymo prietaisus Londoną apšaudančių raketų vairavimui, ir sugriautoje slėptuvėje šeimą praradusį, tik vieną sūnų išgelbėti suspėjusį buvusį Lietuvos kariuomenės karininką. Veikėjų tarpe žymus paslaptinga gėrio charizma apdovanotas norvegas daktaras Akselis, buvęs pamestinukas, prancūzų įsūnytas ir išaugintas. Veiksme dar dalyvauja nematomas Balsas - vitražisto Jano Speveceko dvasia, įsikūnijusi, save užburusi spalvinguose kavinės vitražuose. Tas balsas, kaip choras graikų tragedijose, komentuoja aplinką ir įvykius ir valdo besikeičiančias vitražų šviesas. Violetinė spalva - pranašingoji mirties spalva. Ką ji apšviečia, tam lemta neišvengiama mirtis,

Karo pralaimėjimo nuojautomis sudrumstoje ir ateities netikrumu persunktopje kasdienybėje susikryžiuoja tų labai skirtingų dramos veikėjų siekimai, pareigos, aistros, svajonės, nusivylimai, savisaugos jausmas. Kaip du priešingi moralės poliai išryškėja gėrio ir blogio nešėjai. Blogio viršūnė - SS karininkas Helmutas Fogelis. Negailestingas rasistas. Švarios grynakraujės vokiečių tautos apologetas. Okupuotoje Prancūzijoje pasižymėjęs žiaurumais, už kuriuos jį persekioja vaiduoklė - prancūzė, „dėvinti turbano stiliaus skrybėlaitę“ (93 psl.), atentate netekęs rankų grįžta jis iš karo namo. Kaip piktas pinigas jis buvęs kenksmingas ne vienam dresdeniečiui, išryškėja jo blogi darbai. Jo žmona bijo, kad nuomariu sergančios jų dukrelės Renatos, kaip nesveikųjų naikinimo skelbėjas, neatiduotų į dujų kamerą ir stengiasi dukters invalidumą paslėpti. Renatai gydyti vaistai perkami Čekoslovakijoje, naktimis slapta pereinant sieną. Fogelienei tuose naktiniuose žygiuose per sieną padeda lietuvis studentas poetas Pranas, turįs jai simpatiją. Fogelis sužino, kad tarp jo žmonos ir Prano yra kažkoks ryšys, įtaria ją neištikimybe ir Pranui gręsia didelis pavojus, nes „Nacis, iki jo burnoje liežuvis maskatuoja, pavojingas ir be rankų“. (47 psl.)

Gėrio nešėjų didesnis skaičius. Visus pralenkia daktaras Akselis, paslaptingos praeities ir kilmės žmogus, rezistencijos prieš vokiečius veikėjas išgyvenęs piktadario nužudytos sužadėtinės praradimo traumą, turėjęs vizijų, nušviečiančių jo aristokratinę kilmę, metus buvęs vienuolyne ir ten atgavęs dvasine lygsvarą, išspinduliuojantis meilės ir gerumo šilumą, kaip gydytojas specializavęsis dibrtinių sąnarių pritaikyme, turįs tiesiog hipnotizuojančio ramumo galią. Jo dėsniai: „Nepykantos jausmas sunaikina patį žmogų“, „Kokios tautybės žmogus bebūtų - kieviename slypi tos pačios dieviškos ugnies kibirkštis“ (90 psl.). Jo asmuo kažkokiais ryšiais jungiasi ir su netekusio kojų dailininko grafo Maksimilijono fon Faberio asmeniu, apsireiškia jo vizijose. Akselis padeda visiems ir savo išmintimi pasidalina su išminties ieškančiais. Šalia Akselio gerumu pasižymi žmonės, nepardavę režimui savo sielų; žmonės, pasmerkiantieji karą; žmonės, apverkiantieji savo žuvusius; žmonės, pamaitiną alkanaujančius svetimšalius; žmonės, slogioje negatyvinėje kasdienybėje nepraradę jautrių sielų kilnumo.

Ir ateina įspūdinga žvėries sutramdymo scena. Kavinėje susitinka gėrio ir blogio protagonistai - berankis SS karininkas Fogelis, atėjęs mirtinai suspardyti poeto Prano ir bekojis karo priešininkas puskarininkis grafas Maksas; vykdąs įsakymą ir atėjęs atsiimti savo „uždarbio“ Pranas ir jį gelbėti pasiryžęs daktaras Akselis. Dialogai vietomis ilgi, bet prąsmingi, kaip ir visose raktinėse situacijose. Akselis žvilgsniais ir švelnumu pergali įniršusį, kėdes bespardantį Fogelį. Pagirdo jį raminančiais vaistais, numauna jo žvilgančius aulinius batus, pakeičia juos šlepetėmis ir moko, kaip rankų vietoje naudoti kojas. Fogeliui atėjimas į kavinę įvykdyti žmogžudystę virsta įvadu i naują gyvenimą. Su uniforminiais batais Fogelis tarsi nusimeta savo sugedusį, žiaurų būdą ir atvirsta vėl į paprastą nelaimės palaužtą žmogų.

Pastabia akimi ir talento subrandintu įžvalgumu autorė paregi ir įvertina gilesnes įvykių priežastis, jų pasekmes. Iškelia veikėjų dvasines paslaptis, baimes, viltis, prisiminimus, kalbas apie dzenbudizmo išpažįstamos reinkarnacijos atsiskleidimus, trumpučius džiaugsmo švystelėjimus ir skausmingus nelaimių smūgius. Pranašiškus sapnus, paslaptingas vizijas rašytoja naudoja regimos tikrovės praplėtimui kaip poetinio polėkio išradimus, suteikiančius mito įspūdį, antimedžiaginio simbolizmo mįslingumą ar virškasdieniškos aiškiaregystės prasiveržimus.

O vitražų dvasia vis dažniau violetinės spalvos pluoštais pasišvaisto kavinėje, pažymėdama vis daugiau mirti pasmerktų asmenų. Bendrai paėmus, šis veikalas yra dramatinė poema apie pasmerkktuosius mirti. Lietuvaitėje Elonoje Akselis atpažįsta vizijoje regėtą savo giminės jauną moterį. Ir Elonai Akselis primena kažką pažįstamo. Abu iš pirmo žvilgsnio įsimyli nedrąsia meile. Abu bombardavimo metu žūsta ant Elbės tilto, nė karto vienas kito nepaglamonėję.

Rusų frontas arti Dresdeno. Darbininkų tarpe prancūzai pogrindžio veikėjai žino, kada miestą bombarduos, įspėja lietuvius, kad neišeitų iš svetimšalių lagerio skirtąją naktį, nes lageris išliks nepaliestas. Tik vokiečiams šią karinę paslaptį bijoma atskleisti. Drama baigiasi apokalipsiniais sunaikintų slėptuvių ir liepsnų sukūriais degančio miesto vaizdais. Iš kavinės „Po kadagiais“ lieka tik vitražų stiklų krūvelė, žūva jos savininkai Marta ir Johanas, žūsta Fogelių dukrelė Renata. Pragaras žemėje Karnėno monologe taip nusakomas: „Girdėjom žmones rūsiuose vaitojančius, šaukiančius. Tūkstančiai sudegė gyvi, mirė rūsiuose užgriauti ar vandeniu užpilti“ (134 psl.). Gyvi likusieji lietuviai išeiviai ir drezdeniečiai bėga iš miesto, paversto griuvėsiais, ir svarsto tolimesnes gyvenimo galimybes.

Rašytojai Agnei Lukšytei kūrybinę mintį žadino tiesa, glūdinti praėjusiose dienose. Istorinės realybės tiesa. Socialinės drezdeniečių ir svetimšalių padėties tiesa. Žmonių kančios negailestingose siaubo valandose tiesa. Žmogiškos širdies gajumo tiesa, meilės užsidegimas net nepalankiausiose, meilei priešiškose sąlygose. Žmogaus blogiui pasipriešinti galios tiesa. Tiesa, pasmerkianti karą, kaip baisiausią žmonijos nelaimę.

Vietoje pagrindinio veikėjo dramos centre stovi neišvengiama pralaimėjimo, mirties, žlugimo padėtis. Kiekvienas dramos veikėjas - atskira istorija, atskiras likiminės temos atsišakojimas. Kiekvienas savo atskiru erškėčių keliu nesulaikomai neša savo gyvybę į mirties verpetą, neatspėdamas - išplauks gyvas, nors skaudžios traumos paliestas, ar žus. Drama pasakoja sukrečiančią visuotinę tiesą apie paskutiniojo karo pabaigos baisiais sunaikinimo ženklais sužalotas dienas ir tragiškus žmonių likimus gėrio ir blogio jėgų susikirtime.

Sumaniai apibendrinusi gausią buitinę medžiagą ir atidengusi skaitlingų personažų psichologinius būdo bruožus, iškeldama ir įtvirtindama pacifistines idėjas, rašytoja sukūrė dramą, kurios reikšmė niekada nesumažės. Kas literatūroje ieško naujų idėjų, galingo sukrečiančio žodžio šviežios formos, tas be abejonės susižavės Agnės Lukšytės drama, nes joje ras naują idėją, šviežią formą, stiprų literatūrinį žodį.

ATSISVEIKINIMUI

Š. m. liepos 4 d., sulaukęs 83 metų, Kaune mirė rašytojas Viktoras Katilius.

Lietuviams tai skaudi žinia. Kūrybingų, sąžiningų ir drąsių žmonių mums skaudžiai trūksta. Apie Viktorą Katilių štai keletas žodžių.

1937-38 metais jis dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Šiaulių valstybinėje berniukų gimnazijoje. Matydavau jį gimnazijos koridoriuose ir gatvėje. Jis buvo spartus ir energingas nepriklausomoje Lietuvoje subrendusios, maištingosios kartos žmogus, kuriai priklausė Binkis, Boruta, Lukauskaitė-Poškienė ir kiti vėliau smarkiai nukentėję Lietuvos rašytojai ir poetai. Šiaulių „Spaudos fondo“ knygyno languose tada matėsi V. Katiliaus nauja knyga „Katastrofa“. Kažin apie kokią katastrofą jis rašo, galvojau tada.

Paskui Katiliaus Šiauliuose nebesimatė ir nebesigirdėjo. Jis buvo perkeltas mokytojauti į Kybartus. Sako, išstūmė tautininkai.

Vėliau, vokiečių okupacijos metais, jis buvo persekiojamas, o tarybiniais laikais kalinamas ir ištremtas į Jakutiją Sibire. Grįžęs iš ten ilgą laiką gyveno represuotas ir beteisis. Jam palankiai nusiteikusių draugų pagalba gavo mokytojo darbą. Bet neilgam. Buvo vėl atleistas ir, iki išėjimo į pensiją, vertėsi atsitiktiniais darbais. Kurį laiką skaldė bitumą statybos medžiagų sandėlyje.

Reabilitacijos V. Katilius sulaukė tik 1988 m. 1989 m. priimtas vėl atgal į rašytojų sąjungą.

Apie save jis tada rašė:

Esu sveikas, žvalus ir skeptiškai optimistiškas, nors, kai grįžau iš lagerio, nesitikėjau išgyventi daugiau kaip dvejus trejus metelius. Lageryje turėjau labai sunkių ir visai rizikingų sezonų: pusė kūno buvo paralyžuota (nervų uždegimas), buvau sužeistas, negalėjau savo jėgomis į darbą nueiti, prakiuro blauzdos, peršalus gerklei, netekau balso, vieną sezoną buvau ir atmintį praradęs. O dabar jau seniai man patinka, kad esu patyręs viską, ką patyrė Lietuva. Tik už ką - neaišku...

Rašytojas Viktoras Katilius.

Už ką Lietuva ir lietuviai kentėjo pusę šimto metų, kažin ar sužinosime. Bet mes čia Australijoje lenkiame prieš tas kančias galvas ir gailimės, kad to maištingo ir tiesaus Viktoro Katiliaus nei Šiauliuose, nei Kybartuose, nei Kaune jau nebesutiksime.

V. Katiliaus pagrindiniai raštai:

„Langai į prekyvietę“

„Prieblandų romanas“

„Gabrielė ir jos akvariumas“

„Židiniai ir žmonės“

„Pietario akiračiai“

Jurgis Janavičius

SPORTAS

ATOSTOGOS LIETUVOJE

IŠ LIETUVOS RAŠO A. LAUKAITIS

PAMINĖTI DARIUS IR GIRĖNAS

Gyvenu pas seserį ir jos šeimą šių Lietuvos herojų vardo gatvėje Aleksote, prieš pat aerodromą, kur prieš 60 metų minios žmonių laukė parskrendančių Dariaus ir Girėno. Ir šiais metais, minint jų skrydžio 60 metų sukaktį, šie Lietuvos didvyriai buvo ypatingai gražiai paminėti. Po iškilmingų pamaldų Kauno katedroje, kartu su tūkstančiais tautiečių patraukėme į Ąžuolyną, prie pat Kūno Kultūros Rūmų ir sporto stadiono. Čia vyko iškilmingas Dariaus Girėno paminklo - obelisko atidarymas. Prieš pat ceremonijų pradžią prie paminklo atbėgo grupė bėgikų, tarp jų ir V. Vitkauskas, pirmasis lietuvis įkopęs į Everesto viršūnę. Bėgikai iš Soldino miško, kur žuvo lakūnai, atnešė žemės ir ji kartu su lakūnų gimtųjų vietų žeme, bus įmūryta į paminklą. Atidaryme kalbas pasakė prezidentas A. Brazauskas, V. Landsbergis, Dariaus anūkas S. Maštaras, su kurio mama dr. Nijole Dariute man teko mokytis Kauno IV gimnazijoje ir kuri apie savo tėvą yra išleidusi knygą ir daug prisidėjusi prie šio paminklo pastatymo. Gaila, kad ansktyva mirtis neleido jai dalyvauti šiose iškilmėse. Gausiai susirinkusią minią įrašu pasveikino Dariaus žmona, dėl sveikatos pati negalėjusi atvykti. Kalbas palydėjo Valstybinis choras. Paminklą atidengė Dariaus eskadrilės lakūnas J. Dambrava ir Girėno eskadrilės lakūnas St. Žeiba. Paminklą pašventino Kauno vyskupas S. Tamkevičius, žmonės prie jo dėjo daugybę gėlių ir vainikų. Visa bėda, kad be pagrindinių kalbėtojų, kurių būtų pilnai užtekę, pradėjo ilgas prakalbas sakyti bei vienas kitą (ir net savo šeimas) girti pustuzinis paminklo statybos komiteto narių. Saulei karščiau pašildžius, nemažai žmonių nualpo ir ambulansai turėjo darbelio. Ką padarysi, kad Lietuvoje žmonės mėgsta ilgai kalbėti ir susirinkimus padaro per ilgus ir nuobodžius.

Po pietų Dariaus ir Girėno aerodrome vyko šventė; tūkstančiai žmonių laukė pasirodant iš Amerikos atskrendančių lėktuvų, tačiau jie čia nutūpti negalėjo ir nuskrido į Karmėlavą. O Aleksote tą dieną net ir automobilių turgus buvo uždarytas, kad žmonės galėtų atvykti į aerodromą. Šventė tikrai buvo labai pavykusi.

MRS LIETUVA RINKIMAI

Prieš kelias savaites buvęs Miss Lietuva rinkimuose ir jau apie tai parašęs, buvau pakviestas į Palangą dalyvauti ir gražiausios Lietuvos ponios rinkimuose. Šiam renginiui pradžią davė 1989 metais Palangoje vykę „Miss Kurortas“ rinkimai. Juose galėjo dalyvauti ir ponios ir panelės. Gražiausios ponios rinkimuose gali dalyvauti 21-35 metų moterys, ne mažesnio kaip 168 cm ūgio ir auginančios bent vieną vaiką. Nugalėtoja važiuos į „Mrs Europa“ varžybas. Šiemet Palangoje varžėsi 14 gražiausių Lietuvos moterų, atrinktų iš 60 pretendenčių.

„Lietuvos“ jachtos virėjas ir žurnalistas G. Pilaitis ir A. Laukaitis Klaipėdoje.

Konkursas vyko didelėje koncertų estrados salėje. Gražus Palangos oras sutraukė gausų žiūrovų skaičių. Po pasirodymų su įvairiais apsirengimais, atsakiusi į konkursinius klausimus 1993 m. „Mrs Lietuva“ išrinkta 22 metų plungietė Andžela Anglickienė, fotografės specialybę baigusi dviejų sūnų motina. Ji labai mėgta siuvinėti. Jos vyras turi prekybos firmą. Pirmąja vicemissis tapo Eurika Šiaulienė, 23 metų kaunietė, auginanti vieną sūnų. Nugalėtojos buvo apdovanotos. Prieš rinkimus ir aš bandžiau spėti, kas juos laimės. Atrodo, skonį turiu neblogą - iš mano trijų kandidačių, dvi laimėjo.

Po rinkimų puikiame „Gabijos“ restorane vyko gražuolėms pagerbti balius. Salė, kaip ir Vilniuje baliaus „Miss Lietuva“ metu, buvo pilna gražiai pasipuošusių žmonių. Kaip ten, taip ir čia buvo matyt Lietuvos turtingųjų klasė: Vilniuje bilietas į pobūvį kainavo 250 US dolerių, o čia „tik“ 100 US dolerių. Visa laimė, kad konkursą organizavusios firmos „Academia Femina“ savininkė Jūratė Vilimienė man suteikė garbės pakvietimus ir nieko neturėjau mokėt. Abu parengimai buvo įspūdingi ir leido susipažinti su nemažu skaičiumi dabartinių Lietuvos milijonierių. O jų yra tikrai geras skaičius, nors vargstančiųjų, žinoma, kur kas daugiau.

VIEŠNAGĖ PALANGOJE - JURBARKE

Liepos 20 Jurbarke prasidėjo tarptautinės dviračių lenktynės „Aplink Lietuvą“. Šias rungtynes spaudos automobilyje ir aš sekiau nuo Jurbarko per Klaipėdą iki Palangos, kur dalyviai iškilmingai baigė pirmą etapą, o kitą dieną gražiai pradėjo antrą. Jurbarke, nors ir lietui lyjant, dviratininkus, tarp kurių buvo ir australų jaunių komanda, išlydėjo gausus būrys sportą mėgstančių jurbarkiečių. Iškilmingame atidaryme kalbėjo miesto meras, grojo orkestras, vyko dviratininkų paradas. Jurbarkas yra ir mums, Australijos lietuviams sportininkams, gerai žinomas, čia mes žaidėme krepšinį paskutiniųjų pasaulio lietuvių sporto žaidynių metu. Ir šį kartą aš atvežiau piniginę auką Jurbarko našlaičių brolijai. Jos vadovas Steponas Peskovas ir profesinių sąjungų vadovė A. Jasaitienė mane sutiko su šampanu ir gėlėm ir prašė visiems aukotojams nuoširdžiai padėkoti. Man buvo parodytas ir vienos našlaičių šeimos butas, t. y. kambarys be lango, tik su durim, kur gyveno tėvai ir du maži vaikai. Jie turėjo gauti butą, tačiau jis buvo atiduotas kam nors, kas turėjo taip vadinamą „blatą“. O aš maniau, kad jo dabar nėra, tačiau kaip pasakojo man, tai „blatų“ net padaugėjo. Įdomi šio pirmininko gyvenimo istorija. Karo metu vokiečių kareivis jį rado pamestą gatvėje ir nunešė į ligoninę. Ten seselė jam davė vardą, o vėliau ir pavardę. Užaugo našlaičių namuose, ten gavo ir dalinį mokslą. Dabar jis turi viską, ko reikia padėt kitiems našlaičiams. Pagal jo pasakojimą, deja, nedaug kas supranta našlaičių gyvenimą ir mažai jiems padeda.

Sportininkai susitinka. Iš kairės: V. Saulius („Sporto“ redaktorius), M. Laurutėnaitė (Sporto d-to konsultantė), A. Antanynienė, M. Marcinkevičiūtė („Sporto“ žurnalistė), Č. Antanynas (Sporto D-to direktoriaus pavaduotojas), D. Vitartaitė (I Tautinės Olimpiados dalyvė), A. Laukaitis.

Australiečius Jurbarke dar ir dabar gerai prisimena. Turėjau supažindinti lenktynių dalyvius australiukus su vietos lietuviais ir, pirmiausia, su gražiomis jurbarkietėmis. Gaila, kad tik trumpai teko pabūti šiame svetingame mieste, kurio gyventojai siunčia geriausius linkėjimus mūsų tautiečiams, ypač sportininkams, Australijoje.

Pirmasis rungtynių etapas baigėsi Palangoje, kur dviratininkų gatvėse jau laukė vasarotojai. Etapo nugalėtojai buvo apdovanoti gėlėmis ir dovanomis. Pirmasis atvažiavo klaipėdietis R. Lupeikis, vėliau laimėjęs ir visas rungtynes. Komandinėse varžybose nugalėjo Klaipėdos D.S.K. - 1.

Nuo Palangos dviratininkų nebelydėjau, pasilikau kurorte. Yra tekę ir anksčiau čia kelis kartus vasaroti. Tačiau, šiais metais čia visai skirtingas vaizdas. Oras šaltas, žmonės apsirengę šiltais drabužiais, nesijauti, kad būtum gražiajame Lietuvos kurorte. Garsusis Palangos tiltas atstatytas tik iki pusės, prie jo ir apskritai pajūryje vakarais galima sutikti tik labai nedaug vasarotojų. Pilnai tiltą atstatyti, kaip man sakė miesto vadovai, bus įmanoma gal tik po 2-3 metų. Labai sumažėjus vasarotojų, Palangoje jaučiamas didelis finansų trūkumas, nors įvažiuojant į miestą ir imamas mokestis. Anksčiau Palangoje sezono metu vasarodavo iki 150 tūkstančių žmonių, o šiemet, net jeigu oras ir pasitaisys (o jis jau paskutines kelias dienas buvo visai geras), Palangą daugių daugiausia aplankys tik 30-40 tūkstančių žmonių. Kodėl gi taip? O gi, kad viskas brangiai kainuoja. Neskaitant kelionės, už parą vidutiniškai žmogus moka 25 litus, o kai kur ir daugiau. Todėl ir poilsio namuose yra labai daug tuščių kambarių. Privačiai apsistoti daug pigiau: 3 litai, jei bute nėra šilto vandens, ir 5 litai su šiltu vandeniu. Valgyti valgyklose irgi brangoka. Brangiausias Palangos restoranas, kuriame ir aš kelis kartus vaišinausi, „Du broliai“. Čia, pavyzdžiui, jautiena su grybais kainuoja 15 litų, kavos puodelis (tiesa, aš jos čia negaliu gerti, nes padaro tokią stiprią kaip tikra smala) - pusantro lito, o šampano taurė (jis čia, Lietuvoje, labai mėgstamas, o man tai kuo ne visą giminę tas rūgštimas į vidurius sutraukia) - 5,5 lito. Yra ir kitų užeigų, kaip kavinė „Kaštonas“, valgykla „Rūta“, jose kainos mažesnės. Dabar Palangoje atsidarė labai daug mažesnių užeigėlių, kioskų, kur gali nusipirkti alaus (jis čia neskiriamas prie alkoholinių gėrimų) ir kitų jau iš užsienio atvežtų dalykų. Tik neaišku, kiek ilgai jie visi išsilaikys, kai tiek mažai vasarotojų.

Anksčiau savaitgaliais į Palangą suvažiuodavo 20 ar daugiau tūkstančių automobilių, o dabar, kai už vienos dienos leidimą reikia mokėti 10 litų, automobilių labai sumažėjo. Dviračių lenktynių metu būdamas oficialiu spaudos atstovu, turėjau progos išsikalbėti ir su Palangos policijos vadovybe. Paklausiau apie kriminalinį gyvenimą čia, apie reketininkus ir mafiozus. Aš beveik buvau tikras, kad čia, gražiajame pajūrio kurorte, tų dalykų tikrai nebus. Tačiau smarkiai apsirikau. Nors pavienių sprogdinimų ir didelių muštynių tarp paskirų miestų - Kauno, Šiaulių, net ir Vilniaus - mafiozininkų nebepasitaiko, tačiau reketininkai ir čia veikia, savo aukomis jie pasirenka daugiausia kioskus, paskiras krautuves, barus, kavines ir kitus prekybos vienetus, reikalaudami 10% pelno. Policijos komisaras sakė, kad ką nors padaryti sunku, nes reketuojami žmonės daugiausia sumoka duoklę ir labai retai pasisako policijai, nes yra labai gąsdinami, dažnai vartojant ir jėgą. Paplitusios čia ir vagystės. Vagiama kas

Nukelta į 7 psl.

MŪSŲ MIRUSIEJI

Buvusiam „Mūsų Pastogės“ Redaktoriui
A.†A. JULIUI VETEIKIUI
mirus, reiškiame užuojautą žmonai Lizai ir artimiesiems
Ona Baužienė ir šeima

A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, jos vyrą Jurgį, sūnų Rimą, dukras Jūratę, Gražiną bei svainį Anskį su šeimomis nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime
Vincenta, Pranas Gailius ir Renius Antanaičiai

A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, Jos vyrą Jurgį Reisgį, dukras Gražiną ir Jūratę su šeimomis bei sūnų Rimantą ir gimines bei artimuosius giliai užjaučiame
V. J. Ramanauskai
B. R. Ramanauskai
D. M. Šumskai

A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, liūdesy likusius jos vyrą Jurgį, sūnų, dukras ir jų šeimas bei visus artimuosius nuoširdžiai užjaučia
Danutė ir Stasys Skoruliai

Tauriai lietuvei, patriotei
TERESEI REISGIENEI
iškeliavus Anapilin
Jos vyrui tyliam šviesuoliui Jurgiui Reizgiui, vaikams Gražinai, Jūratei, Rimui, vaikaičiams bei kitiems giminaičiams skaudama širdimi gilią užuojautą reiškiu drauge liūdėdamas
Bronius Stašionis

A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, jos vyrui Jurgiui ir visai šeimai reiškiame gilią užuojautą
P. Daukienė
Daukų šeima
Pullinen šeima

A.† A. TERESEI REISGIENEI
mirus gerb. P. Jurgį Reisgį, jo šeimą ir gimines giliai užjaučia ir kartu liūdi
Milda ir Vytautas Bukevičiai

Buv. ALB Krašto Valdybos narei, Kultūros Tarybos pirmininkei, pirmųjų Lietuvių meno dienų organizatorei
A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, nuoširdžią užuojautą reiškiame vyrui Jurgiui, dukterims Jūratei ir Gražinai, sūnui Rimantui ir jų šeimoms, giminėms ir artmiesiems
Izidorius ir Elena Jonaičiai

Sydnejaus Lietuvių Klubo narei
A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, jos vyrui, Jurgiui, dukroms Gražinai ir Jūratei, sūnui Rimantui ir jų šeimoms, giminėms bei artimiesiems nuoširdžią užuojautą reiškia
Sydnejaus Lietuvių klubo valdyba

Visuomenininkei, buv. ALB Krašto valdybos narei
A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, nuoširdžią užuojautą jos vyrui Jurgiui, dukroms Gražinai ir Jūratei bei sūnui Rimui, jų šeimoms ir artimiesiems reiškia
Marija ir Mykolas Zakarai

Visuomenininkei
A.†A.TERESEI REISGIENEI
į amžinybę iškeliavus, jos vyrui Jurgiui, dukroms Jūratei ir Gražinai, sūnui Rimantui, jų šeimoms ir giminėms nuoširdžią užuojautą reiškia ir drauge liūdi
Danutė ir Jurgis Karpavičiai

Brangaus tėvelio
A.†A. PRANO ŠIMKAUS
netekus,gilią užuojautą reiškiame mielam Dainos Sambūrio choristui Algiui Šimkui, jo šeimai ir artimiesiems
Dainos Sambūrio choristai ir nariai

Vietoj Gėlių

Prisimindami Adelaidėje mirusį
A.†A. PRANĄ ŠIMKŲ
vietoj gėlių „Mūsų Pastogei“
20 dolerių aukoja
B. Jankienė ir Bindokų šeima

*

A.†A. JULIUI VETEIKIUI
mirus, vietoj gėlių „Mūsų Pastogei“ 50 dolerių aukoja
A. Kaspariūnas

*

A.†A. TERESEI REISGIENEI
mirus, vietoj gėlių „Mūsų Pastogei“ 20 dolerių aukoja
P. Daukienė

Informacija

„MŪSŲ PASTOGĖS“ LOTERIJA

Pirkdami loterijos bilietus - paremsime savo spaudą!
Bilietų šakneles gražinti iki rugsėjo 15 dienos.

SYDNEJAUS PENSININKŲ KLUBAS „NERINGA“

Rugsėjo 5 d. Lietuvių namuose, Bankstowne ruošia metinę

LINKSMĄ PAVASARIO POPIETĘ

Pradžia 12:30 val popiet.
Programoje: dainos ir šokiai. Turtinga loterija, kurios pagrindinis fantas - Monikos tautinė lėlė. Nuo 1 val. p.p. veiks švediškas stalas. Po programos - kava ir pyragaičiai. Įėjimas, įskaitant švedišką stalą, kavą ir pyragaičius, tik 10 dolerių.
Nuoširdžiai kviečiame klubo narius ir jų svečius gausiai dalyvauti popietėje.
Visų laukiame! *„Neringos“ klubo valdyba*

SPECIALIOS ORO KELIONIŲ KAINOS

(Ne sezono metu)
į KIJEVĄ, RIGĄ, VILNIŲ, TALINĄ, MASKVĄ
Iš SYDNEJAUS
Nuo $ 1,540 asmeniui
Nuo $ 840 asmeniui į vieną pusę
Iš MELBURNO IR BRISBANĖS
Nuo $ 1,790 asmeniui
Nuo $ 1,030 asmeniui į vieną pusę.
Teiraukitės mūsų specialių kainų.
Atminkite, mes dar duodame nuolaidas oro kelionėms, skrendant Lufthansa, Skandinavijos oro linijom ir t. t.
Mes galime Jums padėti su kelionėmis į JAV, Europą, Pietų Pacifiką, Aziją ir taip pat su vietinėmis kelionėmis Australijoje.
Duodamos nuolaidos keliaujantiems laivais!
Susiriškite su

GATEWAY TRAVEL
PTY LTD.,
48 The Boulevarde, Strathfield – 2135
Tel. (02) 745 3333. Fax (02) 745 3237
Lic. 2 TA 000 888 ACN 001 344 323
BALTIJOS KELIONIŲ EKSPERTAI

SPORTAS

Atkelta iš 6 psl.

tik pasitaiko po ranka, o daugiausia automobiliai. Nors vasarotojų skaičius ir gerokai sumažėjęs, nusikaltimų padidėjo net 25%. O ką reikia daryti, kad jų mažėtų, paklausiau komisarą. Paprasčiausias dalykas, pasakė jis, tai padidinti policijos, ypač kriminalinės, narių skaičių, pagerinti jų buitines sąlygas, ypač atlyginimus, kad policininkai žinotų, už ką dirba ir daugiau savo darbą vertintų. Taip pat reikia geresnių susisiekimo priemonių. Tai policijos pagrindas, be kurio labai sunku kovoti su kriminaliniais nusikaltėliais.

Bet Palanga vis tiek lieka Palanga. Nors ir mažiau žmonių vasaroja, nors Baltijos vanduo ir šaltas, palyginus su Pacifiku, nors rudeniškas oras ir verčia apsivilkti šiltesniais drabužiais, vis tik po pietų gatvėse daug vaikštinėjančių žmonių, moterys rodo savo grožį, o kavinėse ir retoranuose publika, daugiausią jaunimas, linksmai leidžia laiką.

(Tęsinys sekančiame numeryje)

Informacija

GEELONGE

PRANEŠIMAS

Š.m.rugsėjo mėn. 5 d. 2 val. 30 min. p.p. yra šaukiamas ALB Geelongo Apylinkės visuotinis narių susirinkimas, kuris įvyks lietuvių bendruomenės namuose, 128 Douro St. North Geelong, Vic. 3215.

Jeigu nustatytu laiku nesusirinks reikalingas narių skaičius, tai ten pat, vietoje, už pusės valandos įvyks susirinkimas, esant bet kuriam narių skaičiui ir, kuris bus teisėtas.

DIENOTVARKĖ: 1. Susirinkimo atidarymas. 2. Prezidiumo sudarymas. 3. Darbotvarkės papildymas. 4. Mandatų komisijos rinkimai. 5. Praeitų metų visuotinio susirinkimo protokolo skaitymas ir jo tvirtinimas. 6. Pranešimai: a) Pirmininko, b) iždininko, c) kontrolės pirmininko. 7. Diskusijos ir pranešimų tvirtinimas. 8. Organizacijų pranešimai. 9. Papildomi rinkimai į apylinkės valdybą. 10. Klausimai ir sumanymai. 11. Susirinkimo uždarymas.

Maloniai kviečiame visus Geelongo apylinkės lietuvius dalyvauti.

ALB Geelongo
Apylinkės Valdyba

MELBOURNE

PRANEŠIMAS

Pranešame Melb.Liet, Klubo nariams, kad šių metų rugsėjo mėn. 11 d., šeštadienį, 2 val. po pietų, Lietuvių Namų Jubiliejinėje salėje, įvyksta Klubo narių metinis - visuotinas susirinkimas, sekančia darbotvarke:

Susirinkimo atidarymas, mirusių narių pagerbimas, naujų narių pristatymas, susirinkimo sekretoriaus kvietimas. mandatų komisijos kvietimas, praėjusių metų susirinkimo protokolo skaitymas, pirmininko pranešimas, iždininko pranešimas, diskusijos dėl pranešimų ir jų įtvirtinimas, nario mokesčio pakėlimo klausimas, 1993-94 m. sąmatos pateikimas ir tvirtinimas, mandatų komisijos rinkimai, klausimai ir pasiūlymai, susirinkimo uždarymas.

Nustatytu laiku nesusirinkus pakankamam narių skaičiui, po pusės val. šaukiamas antras susirinkimas, kurio nutarimai bus skaitomi teisėtais, nežiūrint dalyvaujančių narių skaičius.

Melb. Liet. Klubo
Valdyba

SYDNĖJAUS LIETUVIŲ NAMUOSE

16 - 18 EAST TERRACE, BANKSTOWN. tel 708 1414

Klubas atidarytas

Pirmadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Antradieniais	klubas uždarytas	
Trečiadieniais	5 v. v.	- 10.30 v. v.
Ketvirtadieniais	5 v. v.	- 11.00 v. v.
Penktadieniais	5 v. v.	- 12.00 v. v.
Šeštadieniais	12 v. p. p.	- 1.00 nakties
Sekmadieniais	12 v. p. p.	- 10.00 v. v.

Pranešame, kad rugsėjo 25d. ruošiamas
METINIS KLUBO BALIUS

Kandidatus į klubo direktorius prašome siūlyti iki rugsėjo mėn. 13 dienos. Siūlymo formos (nomination) gaunamos klubo raštinėje.

SYDNĖJUJE

SYDNEJAUS LIETUVIŲ PARAPIJOS DĖMESIUI

Sydnejaus lietuvių katalikų kapelionas kun. Povilas Martūzas jau pora savaičių sunkiai serga. Lig šiol gydėsi savo bute, Cronulloje. Padarius tyrimus, rugpjūčio 13 d. patalpintas Kogarah, St, George ligoninėje.

Pasikalbėjus su kunigu, jis apgailestavo, kad mažiausiai 3-4 savaites negalės teikti dvasinių patarnavimų tautiečiams, t.y. laikyti Šv. Mišių ir t.t.

Inf

Siuntiniai į Lietuva CARGO
išsiunciami kas 6 savaites
ŽEMIAUSIOS KAINOS
AUKŠČIAUSIAS PATARNAVIMO STANDARTAS
Dėl smulkesnės informacijos kreiptis į Kristiną
NEXT SHIPMENT - 5/9/93
FOR
CHRISTMAS & NEW YEAR 1993/1994
DO NOT MISCOUNT !

(02) 835 1176
INCORP. IN N.S.W. 54 Lingayen Ave., Lethbridge Park 2770, N.S.W.
KORPOL PARCEL SERVICE
Adelaide (08) 231 9664 ; Brisbane (07) 287 4339 ; Melburne (03) 363 8346

TALKOS INFORMACIJA

Iki šiol metiniai terminuoti indėliai Talkoje, neatsižvelgiant į jų įmokėjimo datą, baigdavosi su Australijos finansinių metų pabaiga - birželio 30 d. Talka nuo spalio '93 pakeičia terminuotų indėlių sąlygas ir, taip kaip ir visuose bankuose bei finansinėse institucijose, naujų terminuotų metinių indėlių laikotarpis yra skaičiuojamas kaip 12 mėnesių nuo įmokėjimo datos. Pavyzdžiui, terminuotas indėlis įmokėtas spalio 15 d. baigsis sekančių metų spalio 14 ir tada bus priskaitytos palūkanos.

Į terminuotus indėlius investuojama sumomis ne mažesnėmis kaip $500 ir susidedančiomis iš $100 vienetų. Investicijos laikotarpyje terminuoto indėlio didinti negalima. Norint investuoti papildomai, atidaromas kitas terminuotas indėlis. Pinigus galima dalinai ar pilnai atsiimti iš terminuoto indėlio bet kada, skelbtomis sąlygomis.

Mūsų Pastogė

AUSTRALIAN LITHUANIAN WEEKLY

Published by the Lithuanian Community Publishing Society Ltd.
Leidėjas Lietuvių Bendruomenės Spaudos Sąjunga
Leidėjo, administracijos ir redakcijos adresas: P. O. Box 550 Bankstown N. S. W. 2200
Redaktorius Bronius Žalys. ✱✱✱ Redakcijos ir administracijos telefonas (02) 790 3233
Redakcija rašinius taiso ir skelbia savo nuožiūra. Rankraščiai negrąžinami ir nesaugomi.
Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.
Prenumerata metams $ 35 Užsienyje paprastu paštu $ 50 N. Zelandijoje oro paštu $ 65
Užsienyje oro paštu $ 90